

EDÉNYES NÖVÉNYEK ELŐFORDULÁSA A FEKETE-HEGYEN: V. MAGYAR BIODIVERZITÁS NAP

MORSCHHAUSER TAMÁS¹ – SZABÓ GÁBOR² – ZIMMERMANN ZITA²

¹Pécsi Tudományegyetem Biológiai Intézet, Növényrendszertani és Geobotanikai Tanszék
H–7624 Pécs, Ifjúság u. 6. morsi@gamma.ttk.pte.hu
²MTA Ökológiai Kutatóközpont Ökológiai és Botanikai Intézete
H–2163 Vácrátót, Alkotmány 2-4.

MORSCHHAUSER, T. – SZABÓ, G. – ZIMMERMANN, Z.: *Diversity of vascular plants in the Fekete Hill*

Abstract: During Hungarian Biodiversity Day 2009 in the vicinity of Szentbékállá village totaly 357 vascular plants have been recorded. Among them 11 protected plants were found: *Carex alba*, *Dianthus deltoides*, *Dictamnus albus*, *Epipactis helleborine* sl. *Iris variegata*, *Lathyrus venetus*, *Lilium martagon*, *Lychnis coronaria*, *Platanthera bifolia*, *Scutellaria columnae*, *Thelypteris palustris*.

Keywords: biodiversity, vascular plants, Szentbékállá, Hungary

Bevezetés

A vizsgálati terület, a Fekete-hegy növényföldrajzi szempontból a Pannóniai Flóratartomány (Pannonicum) Dunántúli-középhegység flóraidéke (Bakonyicum) Balaton flórajárásába (Balatonicum) tartozik. Az V. Magyar Biodiverzitás Nap keretében célkitűzésként szerepelt a Szentbékállához közeli Fekete-hegyen kijelölt vizsgálati terület edényes növényfajainak minél teljesebb feltárása a rendelkezésre álló 2 nap alatt. Jelen munkának nem lehetett célja a teljes edényes flóra feltárása, tekintettel a terület nagyságára és a rövid időtartamra.

Anyag és módszer

A flóra feltárása 2009 júniusában 2 napi terepbejárással készült el. A taxonok azonosítása SIMON (2000) növényhatározója és a JÁVORKA és CSAPODY Iconographia (1975) felhasználásával történt. A taxonok rendszertani besorolása és nevezéktana az Új Fűvészkönyvet (KIRÁLY et al. 2008) követi.

Eredmények

A Fekete-hegyen a harasztok törzsének négy családjából összesen 6 faj került feljegyzésre. A nyitvatermők közül egy faj előfordulását (*Pinus nigra*) rögzítettük. A zárvatermő kétszikűek 52 családjából 267 faj, a 16 egyszikű családból pedig 83 faj fordult elő. A Fekete-hegyről eddig leírt edényes növények száma 399 (KALÓ és TÓTH 2010), a vizsgálati területen ebből összesen 357 edényes növényfaj lett regisztrálva.

A feltárt edényes taxonok az Új Fűvészkönyv taxonómiai besorolását alapul véve a következők:

PTERIDOPHYTA

Polypodiaceae

Polypodium vulgare L. (1753)

Thelypteridaceae

Thelypteris palustris Schott (1834)

Aspleniaceae

Asplenium septentrionale (L.)

Hoffm. (1795)

Asplenium trichomanes L. (1753)

Dryopteridaceae

Cystopteris fragilis (L.) Bernh. (1805)

Dryopteris filix-mas (L.) Schott (1834)

GYMNOSPERMATOPHYTA

Coniferopsida

Pinaceae

Pinus nigra Arn. (1785)

ANGIOSPERMATOPHYTA

Dicotyledonopsida

Salicaceae

Populus alba L. (1753)

Populus tremula L. (1753)

Salix alba L. (1753)

Salix caprea L. (1753)

Salix cinerea L. (1753)

Salix viminalis L. (1753)

Corylaceae

Carpinus betulus L. (1753)

Corylus avellana L. (1753)

Fagaceae

Fagus sylvatica L. (1753)

Quercus cerris L. (1753)

Quercus petraea (Matt.) Liebl. (1784)

Quercus pubescens Willd. (1805)

Ulmaceae

Ulmus minor Miller (1768)

Cannabaceae

Humulus lupulus L. (1753)

Urticaceae

Urtica dioica L. (1753)

Parietaria officinalis L. (1753)

Santalaceae

Thesium linophyllum L. (1753)

Aristolochiaceae

Asarum europaeum L. (1753)

Polygonaceae

Fallopia dumetorum (L.) Holub (1971)

Polygonum aviculare L. (1753)

Rumex acetosella L. (1753)

Rumex patientia L. (1753)

Rumex sanguineus L. (1753)

Caryophyllaceae

Cerastium brachypetalum Desportes
(1805)

Dianthus armeria L. (1753)

Dianthus deltoides L. (1753)

Dianthus pontederiae A. Kern. (1882)

Lycnis coronaria (L.) Murray (1784)

Lychnis viscaria L. (1753)

Lychnis flos-cuculi L. (1753)

Moehringia trinervia (L.) Clairv. (1811)

Petrorhagia prolifera (L.) P.W. Ball &
Heywood (1964)

Silene vulgaris (Moench) Garcke (1869)

Silene otites (L.) Wibel (1799)

Silene viridiflora L. (1753)

Stellaria graminea L. (1753)

Stellaria holostea L. (1753)

Stellaria media (L.) Vill. (1789)

Stellaria nemorum L. (1753)

Ceratophyllaceae

Ceratophyllum submersum L. (1753)

Ranunculaceae

Clematis vitalba L. (1753)

Ranunculus acris L. (1753)

Ranunculus auricomus L. (1753)

Ranunculus polyanthemus L. (1753)

Ranunculus repens L. (1753)

Ranunculus sardous (1763)

Ranunculus sceleratus L. (1753)

Berberidaceae

Berberis vulgaris L. (1753)

Papaveraceae

Chelidonium majus L. (1753)

Brassicaceae

Arabis glabra (L.) Bernh. (1800)

Alliaria petiolata (M. Bieb.)

Cavara et Grande (1913)

Berteroa incana (L.) DC. (1821)

Cardamine pratensis L. (1753)

Cardaminopsis arenosa (L.)

Hayek (1908)

Crassulaceae

Sedum acre L. (1753)

Hylotelephium telephium (L.)

H. Ohba (1977)

Sedum sexangulare L. (1753)

Rosaceae

Filipendula vulgaris Moench (1794)

Agrimonia eupatoria L. (1753)

Cerasus avium (L.) Moench (1794)

Crataegus laevigata (Poir.) DC. (1825)

Crataegus monogyna Jacq. (1775)

Fragaria moschata Duchense (1766)

Fragaria vesca L. (1753)

Fragaria viridis Duchesne (1766)

Geum urbanum L. (1753)

Potentilla alba L. (1753)

Potentilla arenaria Borckh. (1795)

Potentilla argentea L. (1753)

Potentilla heptaphylla L. (1753)

Potentilla recta L. (1753)

Potentilla reptans L. (1753)

Prunus spinosa L. (1753)

Pyrus pyraeaster (L.) Burgsd. (1787)

Rosa arvensis Hudson (1762)

Rubus fruticosus L. (1753)

Sanguisorba minor Scop. (1771)

Sanguisorba officinalis L. (1753)

Sorbus torminalis (L.) Crantz (1763)

Fabaceae

Astragalus cicer L. (1753)

Astragalus glycyphyllos L. (1753)

Chamaecytisus supinus (L.) Link (1831)

Dorycnium germanicum Rouy (1899)

Genista tinctoria L. (1753)

Lathyrus niger (L.) Bernh. (1800)

Lathyrus palustris L. (1753)

Lathyrus pratensis L. (1753)

Lathyrus venetus (Miller) Wohlf. (1892)

Lathyrus vernus (L.) Benth. (1800)
Lathyrus tuberosus L. (1753)
Lotus corniculatus L. (1753)
Medicago falcata L. (1753)
Robinia pseudoacacia L. (1753)
Securigera varia (L.) P. Lassen (1989)
Trifolium alpestre L. (1763)
Trifolium arvense L. (1763)
Trifolium campestre Schreber (1804)
Trifolium montanum L. (1753)
Trifolium ochroleucon Hudson (1762)
Trifolium pratense L. (1753)
Trifolium repens L. (1753)
Vicia cracca L. (1753)
Vicia tetrasperma (L.) Schreber (1771)

Oxalidaceae

Oxalis dillenii Jacq. (1794)

Geraniaceae

Geranium molle L. (1753)
Geranium robertianum L. (1753)
Geranium rotundifolium L. (1753)
Geranium sanguineum L. (1753)

Euphorbiaceae

Euphorbia cyparissias L. (1753)
Euphorbia palustris L. (1753)
Euphorbia salicifolia sensu DC. in Lam. &
DC. (1815)
Mercurialis ovata Sternb. et Hoppe
(1815)

Rutaceae

Dictamnus albus L. (1753)

Aceraceae

Acer campestre L. (1753)
Acer platanoides L. (1753)
Acer pseudoplatanus L. (1753)

Celastraceae

Euonymus europaeus L. (1753)
Euonymus verrucosus Scop. (1771)

Rhamnaceae

Rhamnus catharticus L. (1753)

Tiliaceae

Tilia cordata Mill. (1768)
Tilia platyphyllos Scop. (1771)
Tilia tomentosa Moench (1785)

Malvaceae

Althaea officinalis L. (1753)

Hypericaceae

Hypericum elegans Stephan ex Willd.
(1802)
Hypericum hirsutum L. (1753)
Hypericum montanum L. (1753)
Hypericum perforatum L. (1753)
Hypericum tetrapterum Fries (1823)

Violaceae

Viola arvensis Murray (1770)
Viola hirta L. (1753)
Viola odorata L. (1753)
Viola reichenbachiana Jordan ex
Boreau (1857)

Cystaceae

Helianthemum ovatum (Viv.) Dunal
in DC. (1824)

Lythraceae

Lythrum salicaria L. (1753)

Onagraceae

Circaea lutetiana L. (1753)

Cornaceae

Cornus mas L. (1753)
Cornus sanguinea L. (1753)

Araliaceae

Hedera helix L. (1753)

Apiaceae

Anthriscus sylvestris (L.) Hoffm. (1814)
Chaerophyllum temulum L. (1753)
Eryngium campestre L. (1753)
Falcaria vulgaris Bernh. (1800)
Heracleum sphondylium L. (1753)
Oenanthe aquatica (L.) Poiret in Lam.
(1798)
Peucedanum cervaria (L.) Lapeyr. (1813)

Peucedanum oreoselinum (L.)
Moench (1794)
Peucedanum palustre (L.) Moench (1794)
Pimpinella saxifraga L. (1753)
Seseli annuum L. (1753)
Seseli osseum Crantz (1767) p.p. em.
Simonk. (1887)

Primulaceae

Lysimachia nummularia L. (1753)
Lysimachia vulgaris L. (1753)
Primula veris L. (1753)

Oleaceae

Fraxinus angustifolia Vahl (1804)
Fraxinus excelsior L. (1753)
Fraxinus ornus L. (1753)
Ligustrum vulgare L. (1753)

Gentianaceae

Centaurium erythraea Rafn (1800)

Asclepiadaceae

Vincetoxicum hirundinaria Medicus (1790)

Convolvulaceae

Convolvulus arvensis L. (1753)

Boraginaceae

Anchusa officinalis L. (1753)
Buglossoides purpurocaerulea (L.) I.M.
Johnston (1954)
Echium vulgare L. (1753)
Pulmonaria officinalis L. (1753)
Symphytum tuberosum L. (1753)

Lamiaceae

Ajuga reptans L. (1753)
Betonica officinalis L. (1753)
Clinopodium vulgare L. (1753)
Galeobdolon luteum Hudson (1778)
Galeopsis pubescens Besser (1809)
Galeopsis speciosa Mill. (1768)
Glechoma hederacea L. (1753)
Lycopus europaeus L. (1753)
Melittis carpatica Klokov (1957)
Mentha aquatica L. (1753)
Prunella laciniata L. (1753)
Prunella vulgaris L. (1753)

Salvia glutinosa L. (1753)
Salvia nemorosa L. (1762)
Salvia pratensis L. (1753)
Scutellaria columbae All. (1785)
Scutellaria galericulata L. (1753)
Stachys palustris L. (1753)
Stachys recta L. (1767)
Stachys sylvatica L. (1753)
Teucrium chamaedrys L. (1753)
Thymus praecox Opiz (1824)

Solanaceae

Solanum dulcamara L. (1753)
Solanum nigrum L. (1753)

Scrophulariaceae

Digitalis grandiflora Mill.
Euphrasia stricta D. Wolff ex J. F.
Lehm. (1809)
Gratiola officinalis L. (1753)
Linaria genistifolia (L.) Miller (1768)
Linaria vulgaris Miller (1768)
Scrophularia nodosa L. (1753)
Scrophularia umbrosa Dumort (1829)
Verbascum chaixii Vill. (1779)
Verbascum blattaria L. (1753)
Verbascum lychnitis L. (1753)
Verbascum phlomoides L. (1753)
Verbascum phoeniceum L. (1753)
Veronica chamaedrys L. (1753)
Veronica officinalis L. (1753)
Veronica spicata L. (1753)

Lentiburaceae

Utricularia vulgaris L. (1753)

Rubiaceae

Asperula cynanchica L. (1753)
Cruciata glabra (L.) Ehrendorfer (1958)
Cruciata laevipes Opiz (1852)
Galium aparine L. (1753)
Galium mollugo L. (1753)
Galium odoratum (L.) Scop. (1771)
Galium palustre L. (1753)
Galium spurium L. (1753)
Galium verum L. (1753)

Plantaginaceae

Plantago lanceolata L. (1753)

Plantago media L. (1753)

Caprifoliaceae

Lonicera xylosteum L. (1753)

Sambucus nigra L. (1753)

Viburnum opulus L. (1753)

Valerianaceae

Valeriana dioica L. (1753)

Valeriana officinalis L. (1753) subsp.
collina Nyman (1879)

Dipsacaceae

Knautia arvensis (L.) Coulter (1828)

Knautia drymeia Heuffel (1856)

Scabiosa columbaria L. (1753)

Scabiosa ochroleuca L. (1753)

Succisa pratensis Moench (1794)

Campanulaceae

Campanula bononiensis L. (1753)

Campanula macrostachya Willd. (1809)

Campanula patula L. (1753)

Campanula persicifolia L. (1753)

Campanula rapunculoides L. (1753)

Campanula trachelium L. (1753)

Asteraceae

Achillea collina Becker ex Reichenb.
(1832)

Achillea distans Waldst. & Kit. ex Willd.
(1803)

Achillea millefolium L. (1753)

Ambrosia artemisiifolia L. (1753)

Arctium lappa L. (1753)

Artemisia alba Turra (1764)

Artemisia vulgaris L. (1753)

Carduus nutans L. (1753)

Centaurea jacea L. (1753)

Centaurea triumfettii All. (1774)

Centaurea micranthos S.G. Gmel.
(1770-1774)

Cirsium arvense (L.) Scop. (1772)

Cirsium rivulare (Jacq.) All. (1789)

Cirsium vulgare (Savi) Ten. (1835-1836)

Conyza canadensis (L.) Cronquist (1943)

Erigeron annuus (L.) Desf. (1804)

Eupatorium cannabinum L. (1753)

Hieracium pilosella L. (1753)

Hieracium murorum L. (1753)

Hieracium racemosum Waldst. &

Kit. ex Willd. (1803)

Inula hirta L. (1753)

Inula salicina L. (1753) subsp. *salicina* var.
subhirta C. A. Mey. (1844)

Lapsana communis L. (1753)

Leucanthemum vulgare Lam. (1779)

Mycelis muralis (L.) Dumort. (1829)

Picris hieracioides L. (1753)

Senecio erraticus Bertol. (1810)

Senecio jacobaea L. (1753)

Serratula tinctoria L. (1753)

Solidago gigantea Aiton (1789)

Tanacetum corymbosum (L.) Schultz
Bip. (1844)

Tanacetum vulgare L. (1753)

Taraxacum officinale Weber (1780)

Tragopogon dubius Scop. (1772)

Tragopogon orientalis L. (1753)

Monocotyledonopsida

Alismataceae

Alisma plantago-aquatica L. (1753)

Melanthiaceae

Veratrum nigrum L. (1753)

Colchicaceae

Colchicum autumnale L. (1753)

Hyacinthaceae

Muscari comosum (L.) Miller (1768)

Muscari neglectum Guss. ex Ten. (1842)

Alliaceae

Allium flavum L. (1753)

Convallariaceae

Convallaria majalis L. (1753)

Polygonatum latifolium Desf. (1807)

Polygonatum multiflorum (L.) All. (1785)

Polygonatum odoratum (Miller) Druce
(1906)

Potamogetonaceae

Potamogeton acutifolius Link in Roemer &
Schultes (1818)

Potamogeton natans L. (1753)

Liliaceae

Lilium martagon L. (1753)

Iridaceae

Iris pseudacorus L. (1753)

Iris variegata L. (1753)

Juncaceae

Juncus articulatus L. (1753)

Juncus conglomeratus L. (1753)

Juncus effusus L. (1753)

Juncus subnodulosus Schrank (1789)

Luzula campestris (L.) DC. (1805)

Luzula luzuloides (Lam.) Dandy et Wilmott
(1938)

Poaceae

Agrostis stolonifera L. (1753)

Aira caryophylla L. (1753)

Alopecurus geniculatus L. (1753)

Alopecurus pratensis L. (1753)

Anthoxanthum odoratum L. (1753)

Arrhenatherum elatius (L.) Beauverd
(1819)

Brachypodium pinnatum (L.) Beauverd
(1812)

Brachypodium sylvaticum (Hudson)
Beauverd (1812)

Briza media L. (1753)

Bromus hordeaceus L. (1753)

Calamagrostis epigeios (L.) Roth (1788)

Dactylis glomerata L. (1753)

Dactylis polygama Horvátovszky (1774)

Deschampsia cespitosa (L.) Beauverd
(1812)

Elymus hispidus (Opiz) Melderis (1978)

Elymus repens (L.) Gould (1947)

Festuca gigantea (L.) Vill. (1787)

Festuca heterophylla Lam. (1779)

Festuca rupicola Heuffel (1858)

Festuca valesiaca Schleicher (1811)

Glyceria fluitans (L.) R. Br. (1810)

Koeleria cristata (L.) Celak. (1881)

Melica ciliata L. (1753)

Melica transsilvanica Schur (1866)

Melica uniflora Retz. (1779)

Milium effusum L. (1753)

Molinia caerulea (L.) Moench (1794)

Phalaris arundinacea L. (1753)

Phleum phleoides (L.) Karsten (1880)

Phleum pratense L. (1753)

Phragmites australis (Cav.) Steudel (1841)

Poa angustifolia L. (1753)

Poa annua L. (1753)

Poa compressa L. (1753)

Poa nemoralis L. (1753)

Poa palustris L. (1753)

Sparganiaceae

Sparganium erectum L. (1753)

Thyphaceae

Typha angustifolia L. (1753)

Lemnaceae

Lemna minor L. (1753)

Lemna trisulca L. (1753)

Cyperaceae

Carex acuta L. (1753)

Carex acutiformis Ehrh. (1789)

Carex alba Scop. (1772)

Carex distans L. (1753)

Carex divulsa Stokes (1787)

Carex elata All. (1785)

Carex elongata L. (1753)

Carex hirta L. (1753)

Carex humilis Leysser in Kniphof (1758)

Carex ovalis Good. (1794)

Carex pairae F.W. Schultz (1868)

Carex panicea L. (1753)

Carex praecox Schreber (1771)

Carex remota L. (1754)

Carex riparia Curtis (1783)

Carex rostrata Stokes in With. (1787)

Carex sylvatica Hudson (1762)

Carex vesicaria L. (1753)

Carex vulpina L. (1753)

Schoenoplectus lacustris (L.) Palla (1888)

Orchidaceae

Epipactis helleborine (L.) Crantz (1769)

Platanthera bifolia (L.) Rchb. (1817)

A Magyarországon védett 527 zárvatermő faj közül mindössze 11 előfordulását sikerült kimutatni a Fekete-hegyen az V. Biodiverzitás Nap alkalmából vizsgált területen: fehér sás (*Carex alba*), tarka imola (*Centaurea triumfettii*), réti szegfű (*Dianthus deltoides*), nagyzezerjófű (*Dictamnus albus*), széleslevelű nőszőfű (*Epipactis helleborine* sl.), tarka nőszirm (*Iris variegata*), tarka lednek (*Lathyrus venetus*), turbánliliom (*Lilium martagon*), bársonyos kakukkszegfű (*Lychnis coronaria*), kétlevelű sarkvirág (*Platanthera bifolia*), bozontos csukóka (*Scutellaria columnae*). Közülük a legutóbbi részletes felméréshez képest (KALÓ-TÓTH 2010) a *Carex alba*, *Epipactis helleborine* s.l., *Lathyrus venetus* előfordulását sikerült kimutatni. A Magyarországon védett harasztok közül egyedül a tőzegpáfrány (*Thelypteris palustris*) néhány példánya került elő.

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozunk Kovács Tibornak a Biodiverzitás Nap szervezésében mutatott áldozatos munkájáért.

Irodalom

- BAUER, N. (2001): Florisztikai adatok a Bakonyból és a Bakonyaljáról. – Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis (Zirc) **17**: 21-35.
- GALAMBOS, I. (1988): Adatok a Bakony-hegység flórájához I. – Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis (Zirc) **13**: 55-61.
- GALAMBOS, I. (2001): Adatok a Bakony-hegység flórájához II. – Folia Musei Historico-naturalis Bakonyiensis (Zirc) **17**: 7-20.
- JÁVORKA, S., CSAPODY, V. (1975): Iconographia florae partis austro-orientalis Europae Centralis, (Közép-Európa délkeleti részének flórája képekben). – Akadémiai kiadó, Budapest. 576 pp.
- KALÓ M., TÓTH Z. (2010): A Balaton-felvidéki Fekete-hegy flórája és élőhelytípusai. – Botanikai Közlemények **97** (1-2): 131-149.
- KIRÁLY, G. (szerk.) (2009): Új magyar fűvészkönyv. Magyarország hajtásos növényei. Határozókulcsok. – Aggteleki nemzeti Park Igazgatóság, Jósvafő. 616 pp.
- RÉDL, R. (1942): A Bakony hegység és környékének flórája – A piarista rend kiadványa. – Veszprém. (Magyar Flóraművek 5.) Egyházmegyei Nyomda. 1959 pp.
- SIMON, T. (2000): A magyarországi edényes flóra határozója. Harasztok-virágos növények. – Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest. 846 pp.
- Magyar Közlöny 22/2008 (IX.12) KVVVM rendelet módosítás